

Med siamesiske tvillinger og mannevonde klovner lever «American Horror Story: Freakshow» opp til navnet.

Blod og sirkus

«American Horror Story: Freakshow»

Fox
Premiere kl. 21.55 i kveld.

Visuelt slående sesong.

Anmeldt av: **Martin Bergesen**
martin.bergesen@gmail.com

TV: Et av de mest vellykkede grepene til skrekkseserien «American Horror Story» er at den er en antologi.

En ny historie fortelles hver sesong, men med mange av de samme skuespillerne.

Der tidligere utgaver har bydd på spøkelses, galehus og hekser, følger årets fortelling livet i et sirkus i utkanten av småbyen Jupiter på 50-tallet.

Her er hovedattraksjonen de deformerte og alternativt behærede beboerne under teltduken, ro-

ten til sesongens undertittel «Freakshow». Når en seriemorder begynner å luske rundt, rettes mistanken kjørt mot sirkusfolket, som inkluderer både verdens minste dame og fyren med hender som hummerklør.

I kjent stil befinner de virkelige monstre seg selvsagt blant de tilsynelatende mer normale rollefigurene.

Seriemorder

En seriemorder og en institusjon full av utskudd er ikke eneste årsak til at «Freakshow» føles som et gjensyn med andresesongen «Asylum» blandet med en dæsj «Carnivale».

For eksempel har serieskaperne (som også står bak «Glee») tydeligvis funnet ut at de vil gjenta det ene, fabelaktige sangnummeret fra «Asylum» (den surrealistiske

snakkisen «The Name Game») i hver episode.

Fint pusterom

Med gøyale covere av David Bowie og Fiona Apple skapes et fint pusterom i fortellingen, men slagkraften fra glansnummeret uteblir. Det samme kan sies om handlingen, selv om den har noen flotte groteske overraskelser og for så vidt er engasjerende nok.

Serieveteran Jessica Lange i rollen som sirkusdirektør Elsa Mars er seg selv lik i den grad at de indre demonene nesten blir forutsigbare. Da er det mer potensial i dobbelt-dosen Sarah Paulson som de tohodede siamesiske tvillingene Bette og Dot. To sjalu søstre i én kropp er en dynamisk utfordring som Paulson griper velvillig, samtidig som det hjelper med det enkle men effektive kameragre-

PÅ VEI UT: Jessica Lange har sagt at denne sesongen er hennes siste som sirkusdirektør Elsa Mars. La oss håpe hun får en storslått utgang.

pet hvor skjermen splittes i to for å vise begge synsvinkel samtidig.

Og så er det Twisty, da. Dette er visuelt slående sesong, og i så måte er den tause seriemorderkloven seriens mest umiddelbare skurk siden gummimannen i første sesong. Han er glimrende

spilt av John Carroll Lynch, til tross for en mangel på replikker og at ansiktet er halvt skjult bak ei maske.

Etter å ha sett de to første episodene er han alene verdt titten, i påvente av at sesongen for alvor skal finne sin egen identitet.

Hvor har det blitt av improvisasjonen i den klassiske musikken?

Disiplinert frihet

KLASSISK

Ståle Wikshåland
swi@dagbladet.no

ALBUM: Utviklingen av den klassiske musikken framstilles ofte som en historie om improvisasjonen som forsvant. Mon det?

Nå har i hvert fall komponisten Eivind Buene gitt ut en cd på Lawo som setter et stort spørsmålstegn ved gehalten i en slik oppfatning. Han har samlet sine gamle kompisar i Poing, Rolf-Erik Nystrøm, Frode Haltli og Håkon Thelin, pluss på med Per Oddvar Johansen på slagverk og Det norske Blåseensemble, og satt Christian Eggen til å koordinere det hele.

SELV HAR HAN skrevet partituret, som ifølge egne utsagn er en blanding av verbale instruksjoner om hvordan han vil ha det, og mer strengt noterte partier.

OG LA DET VÆRE SAGT med en gang: det funker, tvers gjennom!

De verbale instruksjonene gir stor improvisatorisk frihet, til musikere som Buene er fortrolig med i utgangspunktet. Og samtidig har Buene erfaring og godt nok utviklet musikalitet til å skape avgjørende forskjeller når det gjelder forløpet i stort.

Jeg tror det er dette siste som forhindrer at den frie improvisasjonen løper på tomgang, en situasjon vi kjenner fra mange liknende settinger.

GEVINSTEN ER at situasjonen åpner sluser av skapende kreativitet hos musikkerne, her svinger det både fritt og sterkt, uten at de mer stillfærende og meditative valørene blir overkjørt.

Det låter spenstig og kraftfullt,

DISIPLINERT FRIHET: Eivind Buene fabulerer fritt og fint på sin siste utgivelse.

Foto: Lars Eivind Bones

men er klangbildet egentlig så veldig forskjellig fra musikk som når for eksempel den samme Eivind Buene skriver gjennomkomponert musikk?

EGENTLIG IKKE, synes nå jeg, noe som retter oppmerksomheten mot hvor viktig musikerens kreative evne er for det klanglige resultatet, også når det hele er notert. Det er omsetningen av partiturs sifferskrift til klingende musikk det står på, improvisasjon eller ei.

NÅR FOR EKSEMPEL Robert Schumann utfolder seg ved klaveret, er det den samme spenningen mellom notert og fri musisering som er i sving. Det kan vi høre på Andreas Staier sine siste utgivelser på Harmonia Mundi, der han spiller variasjoner og fantasistykker av nettopp Schumann,

på sitt litt sprøde og sensible Erard-klaver fra 1837.

DET ER MUSIKK SOM BRUSER på det heftigste, samtidig som veien til det poetiske og sarte aldri er lang. Her er det ikke vanskelig å forestille seg noteskriften som stenografisk innfangete musikalske innfall i fri utfoldelse. Og da blir jo ikke grensen mellom notasjon og improvisasjon så fryktelig lang?

HELLER IKKE I HAYDN er det vanskelig å høre i hvilken grad det er den skapende kraften hos musikkerne som gjør utslaget. Il Giardino Armonico har tatt fatt i noen tidlige symfonier (og et flott stykke av Gluck) på sin siste utgivelse på Alpha. Og der folder Haydn seg ut, slik de samme musikerne fikk Vivaldi til å blomstre tidligere.

Eivind Buene, Poing, Det norske Blåseensemble

«Into the Void»
(LAWO)

Gjenerobringen av uttrykkesig frihet.

Andreas Staier

Robert Schumann: «Varoationen & Fantasiesücke»
(Harmonia Mundi)

Schumann på sitt skjøreste – og frieste.

Il Giardino Armonico

Haydn 2032 – La Passione
(Alpha)

Nøler ikke et øyeblikk.